

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด

นางบังอร ศิริพิตกพงศ์ดำรง, พย.บ.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โดยกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด 3 แผนก คือแผนกอายุรกรรม จำนวน 9 คน แผนกศัลยกรรม จำนวน 9 คน แผนกกุมารเวชกรรม-นรีเวชกรรม จำนวน 11 คน รวมทั้งสิ้น 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน มีระดับการปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่าประเด็นที่มีการปฏิบัติสูงที่สุดคือ การล้างมือ ภายหลังจากสัมผัสแผลเลือดหรือสิ่งที่ขับออกจากร่างกายผู้ป่วย ซึ่งมีการปนเปื้อนเชื้อโรค เช่น สารคัดหลั่ง เสมหะ อุจจาระ และปัสสาวะของผู้ป่วย เป็นต้น และประเด็นที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือ การถอดเครื่องประดับก่อนการล้างมือ เช่น กำไล แหวน นาฬิกา เป็นต้น ในส่วนของผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพ พบว่าด้านการรับรู้และความเชื่อต่อการล้างมือ มีอิทธิพลต่อการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่าประเด็นที่มีอิทธิพลสูงสุดคือความเชื่อที่ว่าเป็นการทำสิ่งที่ดีเพื่อตนเอง และคนไข้ รวมถึงการที่พยาบาลมีความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนการล้างมือและใช้เครื่องมือในการล้างมือ ในส่วนผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่ามี 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมการล้างมือ ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้และความเชื่อต่อการล้างมือปัจจัยด้านสื่อกระตุ้นการล้างมือ และปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการล้างมือ

คำสำคัญ : การล้างมือ, พยาบาลวิชาชีพ

*ตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพหนอง

Factors Influencing Handwashing of Registered Nurses working in the Inpatient Department Building, Phon Thong Hospital RoiEt Province

Bangon Siri Pitakapongdumrong, B.N.S

Abstract

The purpose of this research was to investigate factors influencing handwashing registered nurses working in inpatient department. The population in this study was registered nurses working in inpatient department in Phon Thong Hospital, RoiEt Province, by dividing to 3 departments; 9 people from surgery department, 9 people from internal medicine department, 11 people from pediatric-gynecology department, 29 people in total. The instrument used in this research was a questionnaire. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient.

The results showed that the occupational hygiene behavior of registered nurses working in the inpatient department was at a high level. When considering the issue, the most common issues were hand washing after blood contact or discharge from the patient's body which may be contaminated with germs, such as secretions, phlegm, feces and urine of patients, and the issue with the least practice was the removal of jewelry before hand washing, such as bracelets, rings, watches, etc. As a result of the analysis of factors affecting handwashing of registered nurses, the perception and beliefs of handwashing had the greatest influence on handwashing of registered nurses. When considering the issue, the most influential was the belief that they were doing well for themselves and the patient, including knowledge and understanding of hand washing. The analysis of factors related to handwashing behaviors of registered nurses working in the In-Patient Department Building in Phon Thong Hospital, RoiEt Province showed that there were 3 factors that had positive correlation to handwashing behavior; Perception and belief in hand washing, medias about hand washing, and material factors in handwashing.

Keywords : Handwashing, Registered Nurses

บทนำ

โรคติดเชื้อในโรงพยาบาล (Healthcare-Associated Infections; HAI) นับเป็นปัญหาสำคัญอันหนึ่งในระบบสาธารณสุขของทุกประเทศทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและในประเทศที่กำลังพัฒนา ทั้งนี้ปัญหาการติดเชื้อที่เกิดขึ้นในโรงพยาบาลยังเป็นปัญหาที่ประสบกับทุกโรงพยาบาลในทุกขนาดตั้งแต่โรงพยาบาลระดับมหาวิทยาลัยไปจนถึงโรงพยาบาลชุมชน โดยในแต่ละปี ผู้ป่วยจำนวนมากที่เกิดการติดเชื้อขึ้นระหว่างเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล ส่งผลให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตของผู้ป่วย ครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา รวมไปถึงความสิ้นเปลืองทรัพยากรต่าง ๆ ในระบบบริการสุขภาพของประเทศ นับเป็นมูลค่ามหาศาล⁽¹⁾ เพราะเหตุดังกล่าวข้างต้น การควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล (Infection Control, IC) จึงเป็นมาตรการสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องนำมาปฏิบัติอย่างเข้มงวดและสม่ำเสมอในสถานบริการสุขภาพทุกระดับทุกแห่ง เพื่อลดอัตราการติดเชื้อลดความสูญเสียร้ายแรงต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาโดยการควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล นับเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพของโรงพยาบาลที่สำคัญตามข้อกำหนดของสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลที่ทุกโรงพยาบาลกำลังดำเนินการอยู่

องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการติดเชื้อในโรงพยาบาลมี 3 องค์ประกอบคือ บุคคล (Host) เชื้อโรคที่เป็นต้นเหตุ (Agent) และสิ่งแวดล้อม (Environment) การติดเชื้อเกิดขึ้นได้เมื่อมีการแพร่กระจายของเชื้อโรคที่เป็นต้นเหตุ จากแหล่งโรคไปยังสิ่งแวดล้อมหรือบุคคลที่มีภูมิไว (Susceptible Host) เพื่อเพิ่มจำนวนให้มากขึ้นจนทำให้เกิดการติดเชื้อ วิธีการแพร่กระจายของเชื้อโรคที่ทำให้เกิดการติดเชื้อในโรงพยาบาล ได้แก่ การแพร่ทางตรง (Direct Transmission) โดยการจับต้อง การไอ จาม หรือ

การมีเพศสัมพันธ์ การแพร่ทางอ้อม (Indirect Transmission) โดยการใช้สิ่งของ หรืออุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ปนเปื้อนเชื้อโรค การแพร่ทางอากาศโดยการหายใจเอาเชื้อโรคเข้าไป และการแพร่ทางสื่อนำโรคและพาหะนำโรค เช่น ยุง และแมลงวัน เป็นต้น⁽²⁾

จากการสำรวจของกรมควบคุมโรค ซึ่งได้ทำการสำรวจอัตราของการติดเชื้อในปี พ.ศ. 2559 มีโรงพยาบาล ที่ร่วมส่งข้อมูลจำนวน 211 แห่ง (กำหนดการเลือกโรงพยาบาลแบบเฉพาะเจาะจงตามหลักสถิติ) พบอัตราการติดเชื้อในภาพรวม 2.24 และ 1.55 ครั้งต่อ 1,000 วันนอนตามลำดับโดยใช้โปรแกรมการเก็บข้อมูลการติดเชื้อในโรงพยาบาลที่กรมควบคุมโรคได้พัฒนาขึ้น⁽³⁾ และจากหลากหลายงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ล้วนสรุปตรงกันว่ามือของบุคลากรพยาบาลมีโอกาสปนเปื้อนเชื้อโรคได้ จากการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล และการสัมผัสอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ปนเปื้อนเชื้อโรค และวิธีที่จะกำจัดหรือลดจำนวนเชื้อโรคบนมือที่เป็นสาเหตุของการติดเชื้อในโรงพยาบาลคือ การล้างมือที่ถูกต้อง และเหมาะสม ซึ่งวิธีการล้างมือที่ถูกต้องคือ การปฏิบัติให้ครบขั้นตอนการฟอกมือ เพื่อให้ฟอกมือได้ทั่วทุกบริเวณบนมือเพราะมีบางส่วนของมือที่มักพบว่าล้างไม่สะอาด ศูนย์ควบคุมโรคแห่งประเทศไทย สหรัฐอเมริกา ได้แนะนำให้มีการล้างมือทุกครั้งก่อน และหลังจากการสัมผัสผู้ป่วย แต่ในทางปฏิบัติพบว่าบุคลากรทางการแพทย์มีการล้างมือก่อนการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล ในอัตราที่ต่ำกว่าร้อยละ 30 และบุคลากรมีการล้างมือภายหลังปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล ในอัตราที่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งในประเทศไทย และจากการศึกษาของคณะกรรมการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อ ในปี พ.ศ. 2559 พบว่าจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างบุคลากรทางการแพทย์มีพฤติกรรมการล้างมือไม่ถูกต้องและมีอัตราการล้างมือที่น้อย

มีการสำรวจการล้างมือของบุคลากรทางการแพทย์ โดยตั้งเป้าหมายอัตราการล้างมือที่ถูกต้องคือ ร้อยละ 100 และมีอัตราการล้างมือร้อยละ 100 ตามหลัก 5 moments โดยมีการสรุปข้อมูลการล้างมือซึ่งพบว่าถูกต้องตามเกณฑ์เพียงร้อยละ 70 เท่านั้น และจากการดูข้อมูลในเบื้องต้นพบว่าการรายงานผลเกินกว่าความเป็นจริง อีกทั้งจากการสังเกตอุปกรณ์การล้างมือในบางสถานที่ยังมีไม่เพียงพอและจัดวางในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม รวมถึงสังเกตว่าน้ำยาล้างมือยังเหลือปริมาณมากในขณะใกล้วันหมดอายุ สิ่งเหล่านี้ อาจทำให้เพิ่มอัตราเสี่ยงในการติดเชื้อในโรงพยาบาล ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของบุคลากรทางการแพทย์และผู้ป่วยในโรงพยาบาล

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าการป้องกัน และควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล (Infection Control: IC) จึงเป็นมาตรการสำคัญอย่างยิ่ง ที่ต้องนำมาปฏิบัติอย่างเข้มงวด และสม่ำเสมอในสถานบริการสุขภาพทุกระดับและทุกแห่ง มาตรการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อเหล่านี้ที่สำคัญ คือ การทำความสะอาดมือ ดังนั้น การทำความสะอาดมือจึงเป็นสิ่งสำคัญที่บุคลากรสุขภาพในโรงพยาบาลต้องปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง เพื่อลดอัตราการติดเชื้อ ส่งผลต่อการลดลงของความสูญเสียร้ายแรงต่าง ๆ การทำความสะอาดมือจึงเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญอย่างหนึ่ง ของความปลอดภัยของผู้ป่วย ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงพยาบาลและผู้เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานพัฒนากลยุทธ์ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน มีพฤติกรรมการล้างมือที่ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้นไป อันจะเป็นประโยชน์ในการลดอัตราการติดเชื้อในโรงพยาบาลได้อีกวิธีหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านการรับรู้และความเชื่อต่อการล้างมือมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านสื่อกระตุ้นการล้างมือมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการล้างมือมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยด้านมาตรการและนโยบายที่เกี่ยวกับการล้างมือมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายน-เดือนกรกฎาคม 2561 ซึ่งมีจำนวนพยาบาลวิชาชีพทั้งหมด 29 คน แบ่ง 3 แผนก คือ แผนกอายุรกรรม จำนวน 9 คน แผนกศัลยกรรม จำนวน 9 คน และแผนกกุมารเวชกรรม-นรีเวชกรรม จำนวน 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ และแผนก

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการล้างมือ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการล้างมือและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนในการหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการล้างมือและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือ ผู้วิจัยใช้สถิติวิธีหาค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient)

จริยธรรมการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ก่อนการเก็บข้อมูลทุกครั้ง ผู้วิจัยจะทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบและเก็บข้อมูลเฉพาะกับตัวอย่างที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัยเท่านั้น โดยกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิที่จะปฏิเสธหรือหยุดการเข้าร่วมวิจัยได้ตลอดเวลา ซึ่งการปฏิเสธหรือหยุดการเข้าร่วมวิจัยนี้จะไม่มีความกระทบใด ๆ ต่อกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีการระบุชื่อ สกุล ทั้งยังสามารถแสดงความคิดเห็นในการตอบแบบสอบถามได้อย่างอิสระตามความเป็นจริง ข้อมูลดิบจากแบบสอบถามจะถูกเก็บไว้เป็นความลับในสถานที่ปลอดภัยและจะมีการทำลายทิ้งเมื่อการทำวิจัยเสร็จสิ้น ในส่วนของการรายงานผลการวิจัยหรือการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอเป็นภาพรวมและไม่สามารถเชื่อมโยงถึงตัวบุคคลได้

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีระดับการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมีการล้างมือภายหลังการสัมผัสผลิตภัณฑ์ที่ขับออกจากร่างกายผู้ป่วย ซึ่งมีการปนเปื้อนเชื้อโรค เช่น สารคัดหลั่ง เสมหะ อุจจาระ และปัสสาวะของผู้ป่วย เป็นต้น รองลงมาคือมีการล้างมือภายหลังการสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ที่มีการปนเปื้อนหรือติดเชื้อ เช่น กระจุกปัสสาวะ กระโถนอุจจาระ เป็นต้น และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีการถอดเครื่องประดับที่มีก่อนการล้างมือ เช่น กำไล แหวน นาฬิกา เป็นต้น

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีระดับอิทธิพลต่อการล้างมือมากที่สุด 1 ด้าน และมีระดับอิทธิพลต่อการล้างมือมาก 4 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการรับรู้และความเชื่อต่อการล้างมือ รองลงมาคือด้านมาตรการและนโยบายที่เกี่ยวกับการล้างมือ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านกลุ่มอ้างอิงที่ส่งผลต่อการล้างมือ

2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการรับรู้และความเชื่อต่อการล้างมือ มีระดับอิทธิพลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความเชื่อที่ว่าเป็นการทำสิ่งที่ดีเพื่อตนเอง ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา พบว่ามี 3 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 1) ความรู้ความเข้าใจ ในขั้นตอนการล้างมือที่ถูกต้อง 2) ความรู้ความเข้าใจในการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือในการล้างมือ และ 3) ความเชื่อที่ว่าเป็นการทำสิ่งที่ดีเพื่อคนใช้ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ความเชื่อที่ว่าเป็นการทำตามหน้าที่

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านกลุ่มอ้างอิงที่ส่งผลต่อการล้างมือมีระดับอิทธิพลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือผู้ป่วยมีการติดเชื้อมีแรงหรือมีอาการหนัก รองลงมาคือผู้ป่วยเป็นญาติ พี่น้อง ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด พบว่ามี 2 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 1) ผู้ป่วยเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือมีฐานะดี และ 2) ผู้ป่วยเป็นผู้มีอุปการคุณหรือสนับสนุนทางโรงพยาบาล

2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านสื่อกระตุ้นการล้างมือมีระดับอิทธิพลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการจัดกิจกรรมรณรงค์การล้างมือในโรงพยาบาล รองลงมาคือการพูดคุยและการย้ำเตือนโดยเพื่อนร่วมงาน และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือโทรทัศน์ภายในโรงพยาบาล

2.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านวัสดุอุปกรณ์ในการล้างมือมีระดับอิทธิพลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมีก๊อกที่สามารถปรับระดับความแรง ของน้ำได้ ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาพบว่ามี 2 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 1) มีอ่างล้างมือที่มีทั้งความกว้าง และความลึกเพียงพอที่จะป้องกันการกระเด็นของน้ำ 2) มีอ่างล้างมือที่ติดตั้งในตำแหน่ง ที่เหมาะสม และสะดวกต่อการล้างมือ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือมีก๊อกน้ำสำหรับล้างมือเป็นแบบใช้ข้อศอก คันโยก หรือแบบใช้เท้าเหยียบ

2.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านมาตรการและนโยบายที่เกี่ยวกับการล้างมือมีระดับอิทธิพลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมีการจัดอบรมให้ความรู้บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือมีการติดตั้งสื่อกระตุ้นให้เกิดการล้างมืออย่างทั่วถึงทั้งโรงพยาบาลเช่น โปสเตอร์ วิทยุ ทีวี เป็นต้น ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด พบว่ามี 2 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 1) มีการกำหนดมาตรการระเบียบข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการล้างมือไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน และ 2) มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับการล้างมือที่ถูกต้องตามหลักทางการแพทย์

3. ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน 5 ข้อดังต่อไปนี้

3.1 สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านการรับรู้และความเชื่อต่อการล้างมือมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จากการวิเคราะห์ค่าสถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าปัจจัยด้านการรับรู้และความเชื่อต่อการล้างมือมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ ($r = 0.18$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือหากพยาบาลวิชาชีพมีการรับรู้และความเชื่อต่อการล้างมือมากยิ่งขึ้น ก็จะส่งผลให้พฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

3.2 สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านกลุ่มอ้างอิง มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จากการวิเคราะห์ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าปัจจัยด้านกลุ่มอ้างอิงที่ส่งผลต่อการล้างมือ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

3.3 สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านสื่อกระตุ้นการล้างมือมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จากการวิเคราะห์ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าปัจจัยด้านสื่อกระตุ้นการล้างมือมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ ($r = 0.23$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ หากมีสื่อกระตุ้นการล้างมือมากยิ่งขึ้น ก็จะส่งผลให้พฤติกรรมกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

3.4 สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ในการล้างมือมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จากการวิเคราะห์ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการล้างมือมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r = 0.37$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือหากมีวัสดุ อุปกรณ์ในการ

ล้างมือมากยิ่งขึ้น ก็จะส่งผลให้พฤติกรรมกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

3.5 สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยด้านมาตรการและนโยบายที่เกี่ยวกับการล้างมือมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จากการวิเคราะห์ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าปัจจัยด้านมาตรการและนโยบายที่เกี่ยวกับการล้างมือไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลเชิงพรรณนาได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้และความเชื่อต่อการล้างมือมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าวคือหากพยาบาลวิชาชีพมีการรับรู้และความเชื่อต่อการล้างมือมากยิ่งขึ้น ก็จะส่งผลให้พฤติกรรมกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาประสิทธิภาพการล้างมือ ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องในนิสิตทันตแพทย์ระดับปริญญาบัณฑิต และหลังปริญญา⁽⁵⁾ โดยการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการล้างมือสำหรับการทำงานคล้ายกรรม รวมถึงความรู้ ทักษะและพฤติกรรมของนิสิตทันตแพทย์ระดับปริญญาบัณฑิต และนิสิตทันตแพทย์หลังปริญญา โดยผลการศึกษา

พบว่าจากกลุ่มนิสิตทันตแพทย์ทั้งหมด นิสิตทันตแพทย์ชั้นปีที่ 4 มีระดับคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับการล้างมือสูงสุด และนิสิตทันตแพทย์หลังปริญญา มีระดับคะแนนพฤติกรรมการล้างมือต่ำที่สุด ภายหลังการล้างมือเพื่อทำหัตถการทางศัลยกรรม พบปริมาณเชื้อแบคทีเรียบนมือของนิสิตทันตแพทย์ระดับปริญญาบัณฑิตหลังการล้างมือน้อยกว่านิสิตทันตแพทย์หลังปริญญา นอกจากนี้พบปริมาณเชื้อแบคทีเรียเพิ่มขึ้นบนมือของนิสิตทุกคนหลังถอดถุงมือ โดยปริมาณเชื้อแบคทีเรียที่เพิ่มขึ้นหลังถอดถุงมือมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ทำหัตถการ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าความรู้และความเข้าใจที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับชั้นหรือระดับการศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการล้างมือ

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านกลุ่มอ้างอิงที่ส่งผลต่อการล้างมือไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลไทยตามการรับรู้ของผู้บริหารทางการพยาบาล⁽⁶⁾ โดยพบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีการปฏิบัติการพยาบาล ดูแลและช่วยเหลือผู้ใช้บริการอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึงกัน ผู้ป่วยที่มีพื้นฐานทางสังคม ความเชื่อ วัฒนธรรม เศรษฐฐานะ หรือการศึกษาที่แตกต่างกัน พยาบาลก็ให้การพยาบาลที่เป็นมาตรฐานเหมือนกัน มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วย รวมทั้งเคารพในคุณค่าชีวิต และศักดิ์ศรีของผู้ป่วย โดยพยาบาลที่เข้าร่วมการวิจัยกล่าวว่า ในการให้การพยาบาลในโรงพยาบาลผู้ป่วยที่มีหลากหลายเชื้อชาติ ที่มารับการรักษาพยาบาล พยาบาลก็ให้การดูแลเหมือนคนไทยที่มาใช้บริการหรือผู้ป่วยที่มีความต้องการเฉพาะ พยาบาลก็พิจารณาให้การพยาบาลที่เหมาะสมกับผู้ป่วยและญาติ การดูแลผู้ป่วยในห้องสามัญและห้องพิเศษ พยาบาลก็ให้การพยาบาลผู้ป่วยตามมาตรฐานการพยาบาลเหมือนกัน

ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าเหตุที่ปัจจัยด้านกลุ่มอ้างอิงที่ส่งผลต่อการล้างมือไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพทุกคนล้วนยึดหลักความเสมอภาคในการพยาบาล ไม่ว่าจะ เป็นบุคคล ในครอบครัว คนรู้จัก หรือแม้กระทั่งคนที่มีฐานะร่ำรวยหรือยากจน ล้วนต้องให้การพยาบาลที่เหมาะสมที่สุดและมีความเท่าเทียมเสมอภาคกัน

3. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสื่อกระตุ้นการล้างมือมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าวคือหากมีสื่อกระตุ้นการล้างมือมากยิ่งขึ้น ก็จะส่งผลให้พฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์การควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในโรงพยาบาล⁽⁷⁾ โดยประกอบด้วยกลุ่มพยาบาล กลุ่มแพทย์ประจำบ้าน และกลุ่มนักศึกษาแพทย์ ซึ่งปฏิบัติงานหรือศึกษาอยู่ที่คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า สื่อบุคคลเช่น อาจารย์แพทย์ และหัวหน้าพยาบาล มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมากที่สุด สื่อที่พบเห็นบ่อยและเข้าถึงบุคลากรทุกกลุ่มก็คือโปสเตอร์ที่ติดบริเวณที่ทำความสะอาดมือ สื่อรณรงค์ที่ทุกกลุ่มกล่าวถึงว่าจะมีส่วนกระตุ้นให้เกิดความตระหนักคือเครื่องล้างมือ ส่วนช่องทางสื่ออื่น ๆ คือ เสียงตามสายหรือสื่อบนเทปที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ โดยสื่อที่พบเห็นในปัจจุบันมีข้อดีคือให้ความรู้เรื่องขั้นตอนการปฏิบัติ แต่ข้อด้อยคือ ขาดประสิทธิภาพในเชิงการโน้มน้าวใจ การสัมผัสอารมณ์ความรู้สึก หรือการสร้างความตระหนัก และการรณรงค์ยังขาดความต่อเนื่อง สื่อที่อยากเห็นในอนาคตจึงเป็นสื่อที่ดูแล้วสะเทือนใจ ให้แรงบันดาลใจ ในขณะที่สื่อ

ที่ให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติยังคงจำเป็นต้องมีอยู่ ประเด็นสำคัญประการแรกที่ต้องเร่งสื่อสาร คือ การสร้างความเชื่อมั่นว่า มาตรการหรือข้อบังคับเหล่านี้ เป็นมาตรการที่ได้ผลหรือมีผลต่อการป้องกันการแพร่กระจายเชื้ออย่างแน่นอน ซึ่งจำเป็นต้องหาหลักฐานเชิงวิชาการมายืนยันซึ่งสามารถสรุปได้ว่าสื่อในรูปแบบต่าง ๆ สามารถกระตุ้นพฤติกรรมให้บุคลากรทางการแพทย์ทำความสะอาดมือของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

4. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ในการล้างมือมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานใน ตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าวคือหากมีวัสดุ อุปกรณ์ในการล้างมือมากยิ่งขึ้น ก็จะส่งผลให้พฤติกรรม การล้างมือของพยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ของ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้ออำนวยและปัจจัยเสริมกับ พฤติกรรมการล้างมือในการป้องกันและควบคุมการ ติดเชื้อของบุคลากรพยาบาล ในโรงพยาบาลห้วยคต⁽⁸⁾ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรม การล้างมือ ในการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อของบุคลากร พยาบาลและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้ออำนวย และปัจจัยส่งเสริมกับพฤติกรรม การล้างมือในการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อของ บุคลากรพยาบาลในโรงพยาบาลห้วยคต โดยพบว่า พฤติกรรมการล้างมือของบุคลากรพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสิ่งอำนวยความสะดวกและ อุปกรณ์เครื่องใช้ในการล้างมือ โดยการติดตั้งอ่าง ล้างมือ ก๊อกน้ำ สบู่ล้างมือ ภาชนะใส่สบู่ และ ผ้าเช็ดมือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้บุคลากรทางการแพทย์ เกิดแรงกระตุ้นที่จะทำความสะอาดมือของตนเอง ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าวัสดุ อุปกรณ์ในการล้างมือที่ ครบถ้วนและทันสมัย สามารถส่งเสริมพฤติกรรม การล้างของบุคลากรทางการแพทย์ให้มากยิ่งขึ้น

5. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านมาตรการ และนโยบายที่เกี่ยวกับการล้างมือไม่มีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรม การล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสามารถอธิบายได้จากการศึกษามาตรการควบคุม โรคติดเชื้อในโรงพยาบาล⁽⁹⁾ โดยผลการวิจัยกล่าวว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการกำหนดมาตรการ ควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล คือการขาด ความร่วมมือของบุคลากรเป็นปัญหาสำคัญ และ ผู้บริหารขาดความต่อเนื่องในการดูแลนโยบาย ทำให้มาตรการในการควบคุมเชื้อไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าเหตุที่ปัจจัยด้านมาตรการและ นโยบายที่เกี่ยวกับการล้างมือไม่มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยใน โรงพยาบาลโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด อาจเนื่องมาจากมาตรการและนโยบายที่เกี่ยวกับการ ล้างมือในบุคลากรของโรงพยาบาลยังขาดมาตรการ และนโยบายที่ชัดเจน ประกอบกับพยาบาลวิชาชีพ มีภาระงานที่ค่อนข้างมากจึงทำให้ละเลยการปฏิบัติตาม มาตรการและนโยบายของผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 3 ส่วนคือ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรม การล้างมือ โดยนำผลการวิจัยของพฤติกรรม การล้างมือใน ประเด็นที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดมาจัดทำข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 พฤติกรรมการถอดเครื่องประดับที่มีมือ เช่น กำไล แหวน นาฬิกา ก่อนการล้างมือ เป็นต้น จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการถอด เครื่องประดับ ก่อนการล้างมือมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติ น้อยที่สุด ซึ่งอาจจะเกิดจากความเร่งรีบ ความยุ่งยากในการถอด และความเคยชินของพยาบาลวิชาชีพ ทำให้ไม่ได้ถอด เครื่องประดับที่มีมือออกก่อนการล้างมือ ดังนั้นเพื่อ ย้ำเตือนให้มีการถอดเครื่องประดับที่มีมือออกทุกครั้ง

ก่อนการล้างมือ จึงควรมีสิ่งที่ย้ายก่อนก่อนการล้างมือ เช่น การจัดทำโปสเตอร์หรือสติ๊กเกอร์ติดเพื่อคอยย้ำเตือนถึงวิธีการล้างมือที่ถูกต้องตามอ่างล้างมือทุกแห่งในโรงพยาบาล และการย้ำเตือนจากหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมการล้างมือก่อนการสัมผัสผู้ป่วย และพฤติกรรมการล้างมือก่อนการให้ยาผู้ป่วย จากผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการล้างมือก่อนการสัมผัสผู้ป่วยและก่อนการให้ยาผู้ป่วยของพยาบาลยังมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ ซึ่งอาจจะเกิดจากภาระงานที่มาก และผู้ป่วยที่มีจำนวนมาก ทำให้พยาบาลนั้นเกิดความละเลยในการล้างมืออยู่บ่อยครั้ง จึงควรมีการจัดอบรมเรื่องการล้างมือที่ถูกต้อง ตลอดจนการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการล้างมือ และผลเสียของการละเลยการล้างมือ เพื่อให้พยาบาลมีความรู้ที่ถูกต้องและตระหนักถึงความสำคัญของการล้างมือก่อนการสัมผัสผู้ป่วยหรือก่อนการให้ยาทุกครั้ง ซึ่งอาจใช้การจัดโครงการที่ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการล้างมือทั้งในบุคลากรและกลุ่มคนไข้ เช่น การจัดโครงการ “หมอคอยอย่าจับหนู หมอครับอย่าจับผม” ให้คนไข้เตือนแพทย์หรือบุคลากรที่ปฏิบัติงานเมื่อไม่ล้างมือ ซึ่งเป็นโครงการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการล้างมือของบุคลากรทางการแพทย์ก่อนและหลังสัมผัสตัวผู้ป่วย

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการล้างมือ โดยนำผลการวิจัยของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งมี 3 ปัจจัยดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านการรับรู้และความเชื่อต่อการล้างมือ ซึ่งจากผลการวิเคราะห์พบว่าหากพยาบาลวิชาชีพมีการรับรู้และความเชื่อต่อการล้างมือมากยิ่งขึ้นก็จะส่งผลให้พฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ดังนั้นควรจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความรู้และปรับทัศนคติความเชื่อในการล้างมือของพยาบาล โดยเน้น

การตอบสนองต่อปัญหาความผิดพลาดและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เช่น กิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการล้างมือที่ถูกต้อง กิจกรรมสัปดาห์รณรงค์การล้างมือ กิจกรรมร้องเพลงประกอบระยะเวลาในการล้างมือ เป็นต้น และจัดการอบรมสร้างความรู้ความตระหนักปรับเปลี่ยนทัศนคติโดยทดสอบการล้างมือด้วยน้ำยาใส่สารฟลูออเรสเซนต์แล้วถ่ายด้วยกล้องทึบแสง การสุ่มตรวจมือบุคลากรด้วยถาดเพาะเชื้อ เพื่อให้พยาบาลได้เห็นสภาพเชื้อจุลชีพบนมือของตนเอง

2.2 ปัจจัยด้านสื่อกระตุ้นการล้างมือ ซึ่งจากผลการวิเคราะห์พบว่าหากมีสื่อกระตุ้นการล้างมือมากยิ่งขึ้น ก็จะส่งผลให้พฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ดังนั้นควรมีการจัดทำและนำสื่อใหม่ ๆ ในการรณรงค์การล้างมือในโรงพยาบาลมาใช้ในโรงพยาบาล เช่น การสร้างหรือนำวีดิทัศน์ให้ความรู้ จัดทำหรือจัดประกวดโปสเตอร์รณรงค์การล้างมือในบุคลากร จัดทำและประกวดภาพรักษาหน้าจอและพื้นหลังคอมพิวเตอร์รณรงค์เกี่ยวกับการล้างมือ การเปิดเพลงประกอบกิจกรรมการล้างมือ เป็นต้น ซึ่งทุกสื่อจะเป็นสิ่งที่คอยย้ำเตือนให้บุคลากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการล้างมือ เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและผู้ป่วย

2.3 ปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการล้างมือ ซึ่งจากผลการวิเคราะห์พบว่า หากมีวัสดุ อุปกรณ์ในการล้างมือมากยิ่งขึ้น ก็จะส่งผลให้พฤติกรรมการล้างมือของพยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ดังนั้นควรมีการนำเสนอผู้บริหารเพื่อของบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ในการล้างมือให้มีความสะดวกและถูกสุขลักษณะของการล้างมือรวมถึงมีการประชุมวางแผนกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในเรื่องนี้ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของบุคลากร โดยการสำรวจอุปกรณ์การล้างมือของทุกหน่วยงาน และให้แต่ละหน่วยงานเสนออุปกรณ์ที่ต้องการของแต่ละหน่วยงานเพื่อของบประมาณ เช่น การติดตั้งเครื่องล้างมือแบบใช้เท้าเหยียบ การติดตั้งเครื่องเป่ามือแห้ง การเพิ่มครีมบำรุงผิว เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนายแพทย์กัมปนาท โกวิทากูร ผู้อำนวยการโรงพยาบาลโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด และหัวหน้าพยาบาล หัวหน้างาน หัวหน้างาน การพยาบาลผู้ป่วยหนัก ตลอดจนพยาบาลวิชาชีพ ในตึกผู้ป่วยในของโรงพยาบาลโพนทอง ที่ให้ความกรุณาในการให้ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณนายแพทย์ พิพัฒน์ ทองน้อย และแพทย์หญิงนภสร พรหมวงศ์ ซึ่งเป็นที่ปรึกษาในงานวิจัยฉบับนี้ ที่ให้คำแนะนำ และแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ ของการทำวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. Juntaradee M, Yimyaem S, Soparat P, Jariyasethpong T, Danchaivijitr S. (2005). **Nosocomial Infection Control in District Hospitals in Northern Thailand.** J Med Assoc Thai, 88(10):120-3.
2. Mayhall CG. (1996). **Hospital epidemiology and infection control.** Baltimore : Williams & Wilkins.
3. กรมควบคุมโรค. (2560). **แผนงานควบคุมโรคติดเชื้อ ในโรงพยาบาล ปี 2560-2564 [อินเทอร์เน็ต].** กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข. [เข้าถึงเมื่อ 1 มิ.ย. 2561]. เข้าถึงได้จาก : http://http://plan.ddc.moph.go.th/meeting30_1augsep/meeting30_1/page1.html
4. คณะกรรมการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อ. (2559). **การติดเชื้อในโรงพยาบาล [อินเทอร์เน็ต].** กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข. [เข้าถึงเมื่อ 1 มิ.ย. 2561]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.med.cmu.ac.th/hospital/ha/ha/Document/HABOOM58>
5. Nanmanas Yaembut. (2013). **EFFICIENCY OF HAND HYGIENE, RELATED KNOWLEDGE, ATTITUDE, AND BEHAVIOR AMONG UNDERGRADUATE AND POST-GRADUATE DENTAL STUDENTS.** Thesis (M.Sc.) Chulalongkorn University.
6. มณี อาภานันท์กุล, วรณภา ประไพพานิช, สุภาณี เสนาดีลย์, พิศสมัย อรทัย. (2557). **จริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลไทยตามการรับรู้ของผู้บริหารทางการพยาบาล.** วารสารสภาการพยาบาล, 29(2):5-20.
7. สายศิริ ด่านวัฒน์ และคณะ. (2556). **การศึกษาพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์การควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในโรงพยาบาล [รายงานการวิจัย].** กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
8. อุทัยทิพย์ อารีภักดิ์. (2553). **ความสัมพันธ์ของปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้ออำนวยและปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการล้างมือในการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อของบุคลากรพยาบาล ในโรงพยาบาล ห้วยคต [วิทยานิพนธ์].** นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
9. ศิริตรี สุทธิจิตต์. (2556). **มาตรการควบคุมโรคติดเชื้อในโรงพยาบาลและการส่งเสริมการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผลในโรงพยาบาลรัฐและเอกชนในประเทศไทย.** วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข, 7(2):281-95.